

10

anys de la Llei del dret
de les dones a eradicar
la violència masclista

© Institut Català de les Dones
Abril 2018

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Reconeixement – No Comercial – Compartir Igual 4.0 Internacional de Creative Commons: en qualsevol explotació de l'obra autoritzada per la llicència caldrà reconèixer-ne l'autoria, no fer-ne ús comercial i difondre sota la mateixa llicència CC que aquesta obra original. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca>.

INTRODUCCIÓ	3
1. DADES SOBRE VIOLÈNCIA MASCLISTA	4
1.1. Dones assassinades per VM	5
Àmbit de la parella	5
Per comunitats autònomes	6
1.2. Mutilacions genitals femenines	8
1.3. Matrimonis forçats	9
1.4. Delictes contra la llibertat i la indemnitat sexuals	10
Agressions sexuals 2009-2013	10
Delictes contra la llibertat i la indemnitat sexuals 2014-2017	11
1.5. Denúncies per violència masclista	12
Total denúncies	12
Per comunitats autònomes	14
Àmbit de la parella	15
1.6. Ordres de protecció	16
2. DADES SOBRE RECURSOS I SERVEIS PÚBLICS A LES DONES EN SITUACIÓ DE VM	17
2.1. Telèfon 900 900 120	18
Total trucades per motiu de VM	18
Trucades segons forma de violència exercida	19
2.2. Serveis d'informació i atenció a les dones	21
2.3. Oficines d'atenció a les dones de l'ICD	24
2.4. Serveis d'informació especialitzada	26
2.5. Serveis d'acolliment i recuperació de la VM	28
2.6. Serveis d'acolliment substitutori de la llar	29
2.7. Servei tècnics de Punt de Trobada	30
2.8. Oficines d'atenció a la víctima	31

INTRODUCCIÓ

El present document ha estat elaborat per l'Observatori de la Igualtat de Gènere amb motiu de la celebració del desè aniversari de la Llei catalana contra la violència masclista *Llei 5/2008, de 24 d'abril*, del dret de les dones a eradicar la violència masclista.

Aquesta llei va ser aprovada pel Parlament de Catalunya per respondre a la necessitat imperiosa d'erradicar la pitjor manifestació del masclisme en la nostra societat, la violència masclista, i garantir el dret de les dones a desenvolupar la pròpia vida sense cap de les formes que aquesta violència pot adoptar.

Les dades que es recullen en aquest dossier estadístic tenen l'objectiu de reflectir el resultat de les polítiques públiques aplicades a Catalunya des del moment en què es va aprovar la llei, i per fer-ho s'hi recull l'evolució de les dades des de 2008 dels diferents aspectes relacionats amb la violència masclista. Amb aquestes sèries es pot avaluar la situació de la violència masclista a Catalunya en l'actualitat.

En aquest sentit, en aquest dossier, es publiquen dades sobre les dones assassinades a Catalunya en l'àmbit de la parella, tot i que no s'ha d'oblidar que hi ha hagut alguns assassinats de dones per violència masclista en altres àmbits com ara el sociocomunitari o el familiar que no estan comptabilitzats oficialment com a assassinats per violència masclista i dels quals no se'n té un registre oficial, però que també ho són. També hi figuren dades sobre altres tipus de violència masclista de les quals es disposa de l'evolució temporal com ara agressions sexuals, mutilacions genitals femenines i matrimonis forçats que es produeixen en l'àmbit sociocomunitari. Es recullen denúncies, mesures de protecció i reparació de les dones en situació de violència masclista, dades sobre els serveis prestats per atendre aquestes dones vulnerables i els principals recursos disponibles a Catalunya des de l'aprovació de la llei fins a dia d'avui i el seu abast.

En aquest recull de dades estadístiques també es presenten, en alguns casos, comparatives a nivell de comunitat autònoma per tenir perspectiva.

S'ha de tenir en compte que encara hi ha manca de dades sobre violència masclista a Catalunya i aquest recull és només una part d'allò que realment està succeint i que la violència masclista quedi infrarepresentada. No obstant, les dades que es posen a disposició de la ciutadania ens ajuden a tenir una fotografia més o menys fidel de la realitat, que ens permet situar Catalunya en l'àmbit de la violència masclista i avaluar-ne l'evolució en el temps.

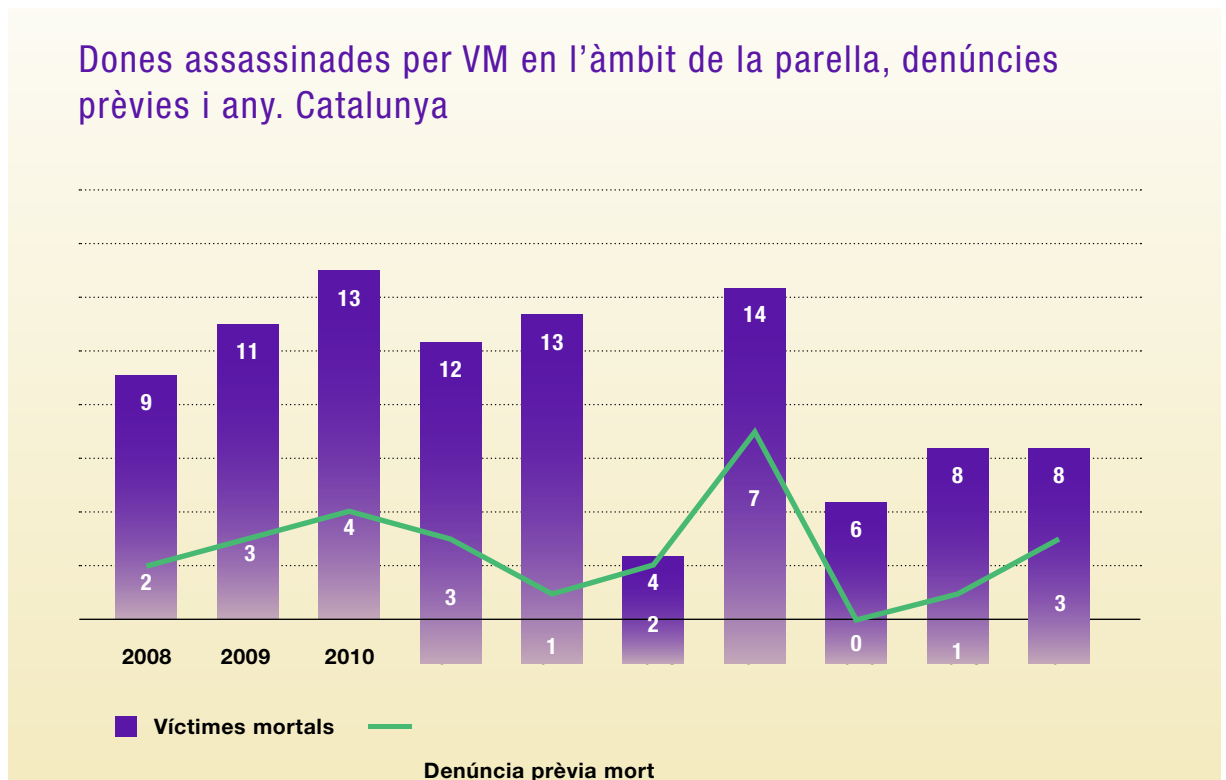
01

DADES SOBRE VIOLÈNCIA MASCLISTA

Aquest recull de dades estadístiques es divideix en dos grans apartats, el de dades sobre violència masclista (VM a partir d'ara) i l'apartat de dades sobre recursos i serveis públics de caràcter gratuït per a l'atenció, assistència, protecció, recuperació i reparació de les dones que han patit o pateixen violència masclista. El primer apartat consta de les dades sobre els tipus de VM tipificats en la Llei 5/2008 segons la forma de violència i l'àmbit on es manifesta dels quals es disposa de dades evolutives.

1.1. Dones assassinades per VM

Àmbit de la parella

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Interior.

A Catalunya, el nombre mitjà de dones assassinades per VM en l'àmbit de la parella en els darrers deu anys, ha estat de 10 dones per any, de les quals, el 27% tenien denúncia prèvia.

Per comunitats autònomes

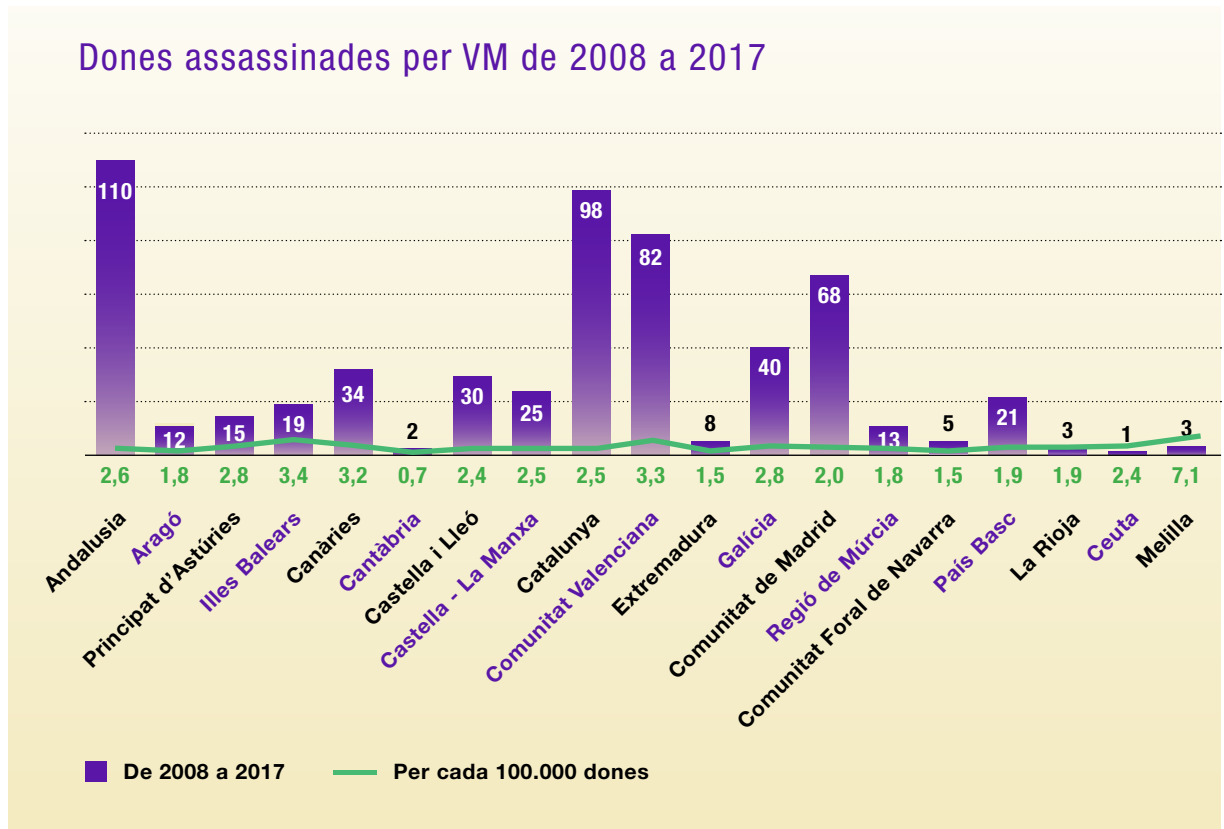
Dones assassinades de 2008 a 2017

Font: Delegación del Gobierno para la Violencia de Género del Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad

En nombres absoluts, a l'Estat espanyol, si s'observa la distribució territorial dels feminicidis pel mateix període (2008-2017), es pot observar que la comunitat autònoma que més feminicidis en l'àmbit de la parella ha comptat, ha estat Andalusia amb el 18,7% dels feminicidis, seguit de Catalunya amb un 16,6% i la Comunitat Valenciana amb un 13,9%.

DADES SOBRE VIOLÈNCIA MASCLISTA

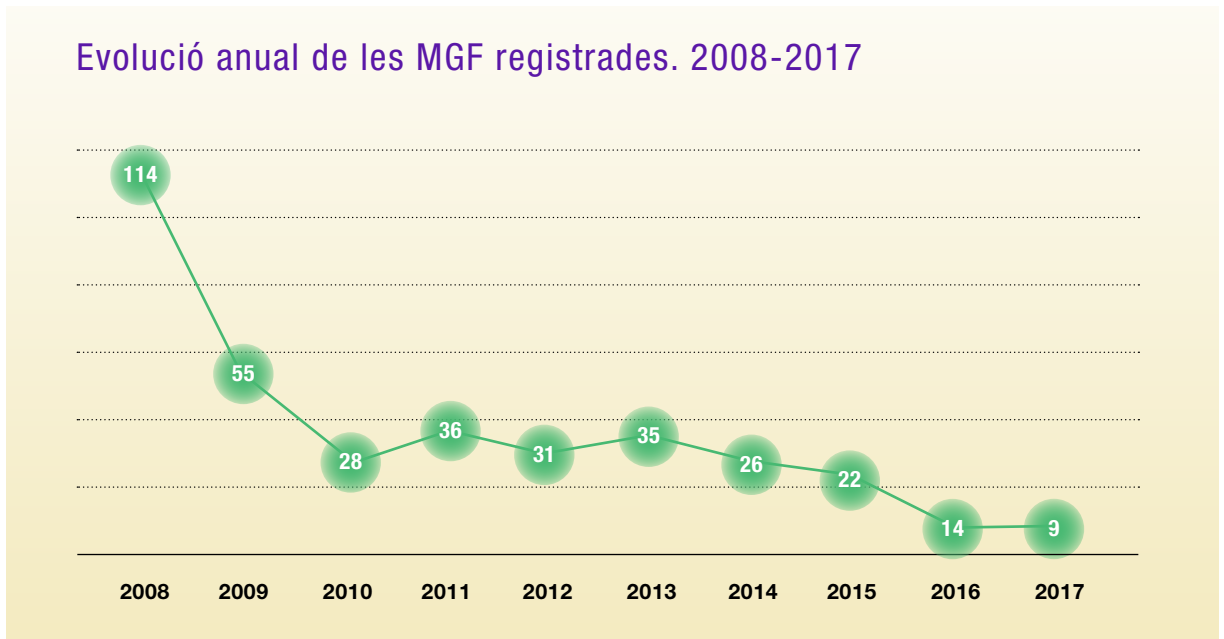

Font: Delegación del Gobierno para la Violencia de Género del Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad

En termes relatius, Melilla té la proporció més alta de feminicidis per cada 100.000 dones, amb una ràtio de 7,1, i en l'altre extrem hi ha Cantàbria que se situa amb el valor més baix corresponent a 0,7 punts.

Catalunya reflecteix una ràtio de 2,5 dones assassinades per cada 100.000 dones, situant-se justament en la mitjana de totes les CCAA, com també succeeix amb Castella - La Manxa.

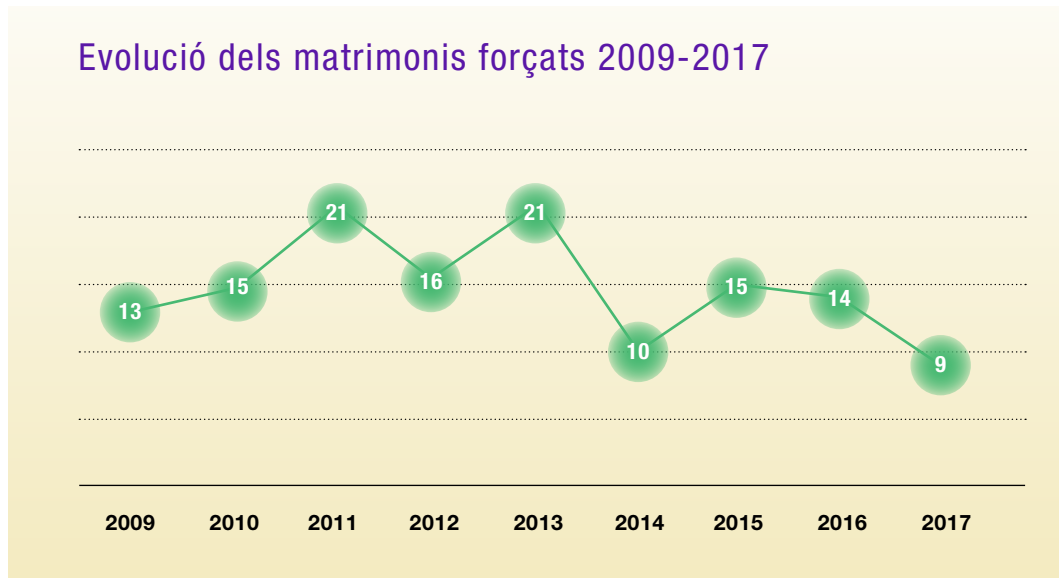
1.2. Mutilacions genitals femenines

Font: Elaboració a partir de dades del Departament d'Interior

Pel que fa a les mutilacions genitals femenines, una de les formes de la violència masclista en l'àmbit sociocomunitari, des de l'any 2008 s'ha registrat a Catalunya 370 casos, segons el Departament d'Interior. La tendència és clarament a la baixa.

1.3. Matrimonis forçats

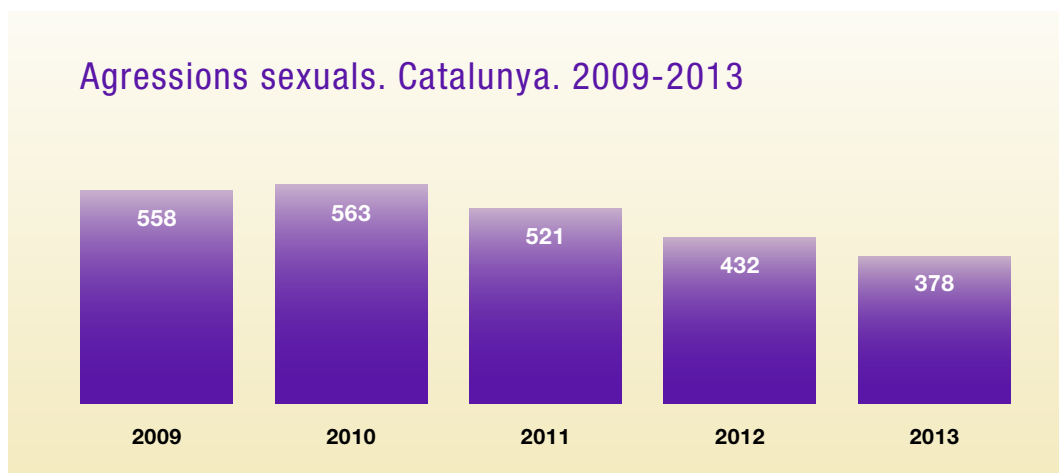
Font: Elaboració a partir de dades del Departament d'Interior

El nombre mitjà de matrimonis forçats anual des de 2009 és de 15. Segons el Departament d'Interior l'any 2016 se'n van comptabilitzar 14 casos i l'any 2017, 9 casos, no s'observa una tendència uniforme.

1.4. Delictes contra la llibertat i la indemnitat sexuals

Des de l'any 2009 fins a l'any 2013 el Departament d'Interior recollia dades sobre les tipologies delictives d'agressions sexuals i d'agressions sexuals amb penetració, registre que a partir de 2014 es va ampliar incloent els abusos i agressions sexuals a menors de 13 anys i l'assetjament sexual, la qual cosa no permet que la sèrie sencera 2009-2017 sigui comparable. Per això se separen els dos períodes, per poder analitzar almenys l'evolució dels dos períodes de forma independent.

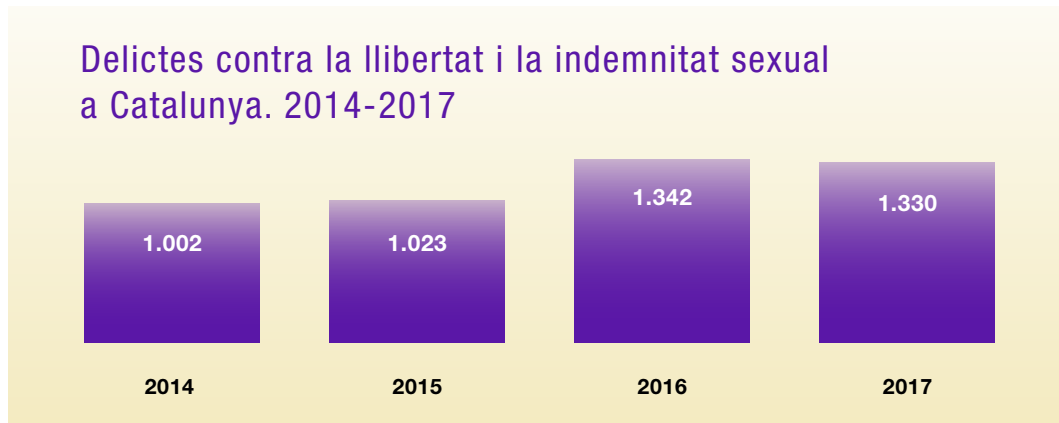
Agressions sexuals 2009-2013

Font: Elaboració a partir de dades del Departament d'Interior

Si s'analitza el període comprès entre 2009 i 2013 el nombre d'agressions sexuals registrades ha anat disminuint.

Delictes contra la llibertat i la indemnitat sexuals 2014-2017

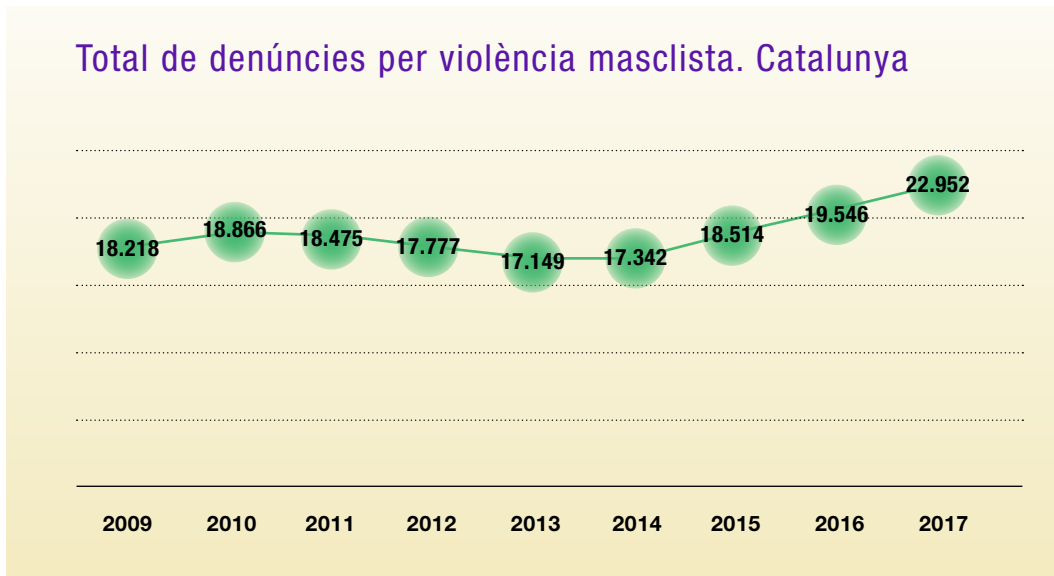

Font: Elaboració a partir de dades del Departament d'Interior

Pel que fa al segon període registrat, que tal com s'ha dit recull més casuística que l'anterior, el registre de delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual ha augmentat, el que fa pensar en una major conscienciació per part de la ciutadania de la necessitat de visibilitzar-ho tot i la dificultat que representa per a les víctimes.

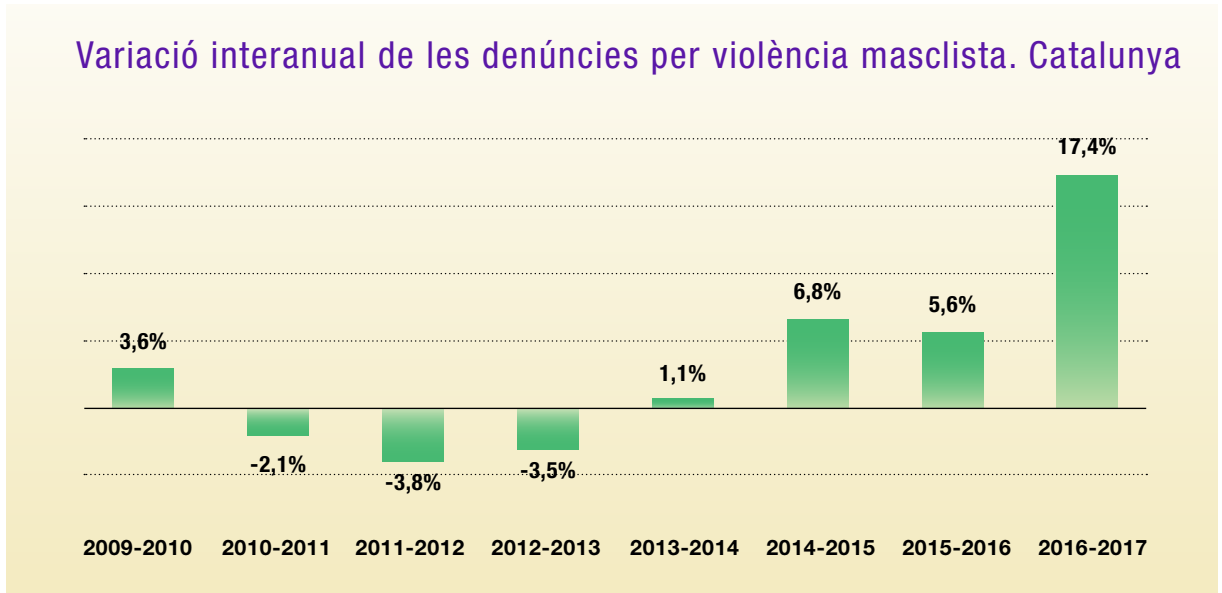
1.5. Denúncies per violència masclista

Total denúncies

Font: Delegación del Gobierno para la Violencia de Género. Ministerio de Sanidad Asuntos Sociales e Igualdad.

El nombre total de denúncies per VM a Catalunya des de 2009 ha anat augmentant progressivament i se situa l'any 2017 en quasi 23.000 denúncies.

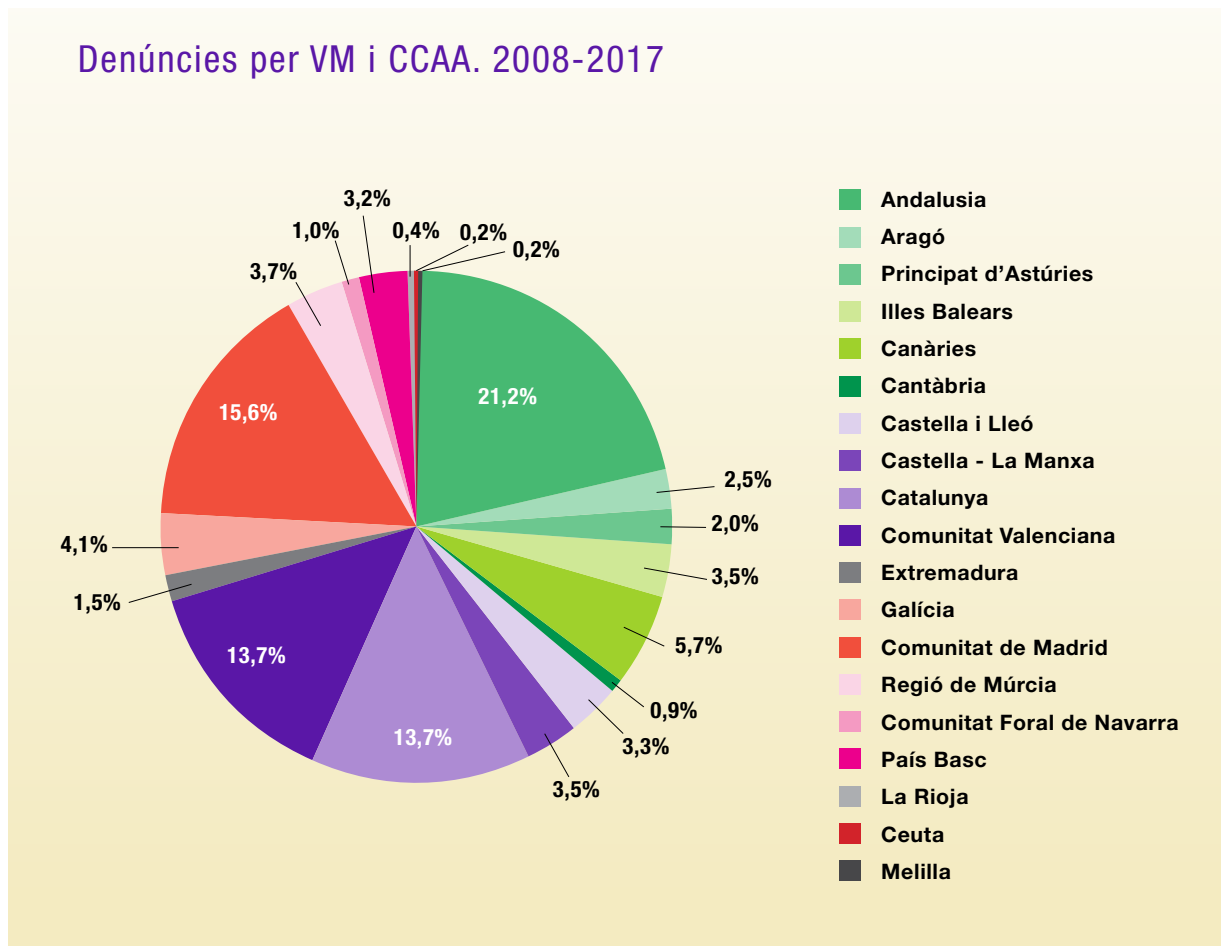

Font: Delegación del Gobierno para la Violencia de Género. Ministerio de Sanidad Asuntos Sociales e Igualdad.

La variació interanual de denúncies per violència masclista més significativa és la corresponent als anys 2016-2017 que va ser d'un 17% fet que evidencia una creixent sensibilització de la societat catalana en relació a la VM.

Per comunitats autònomes

Denúncies per VM i CCAA. 2008-2017

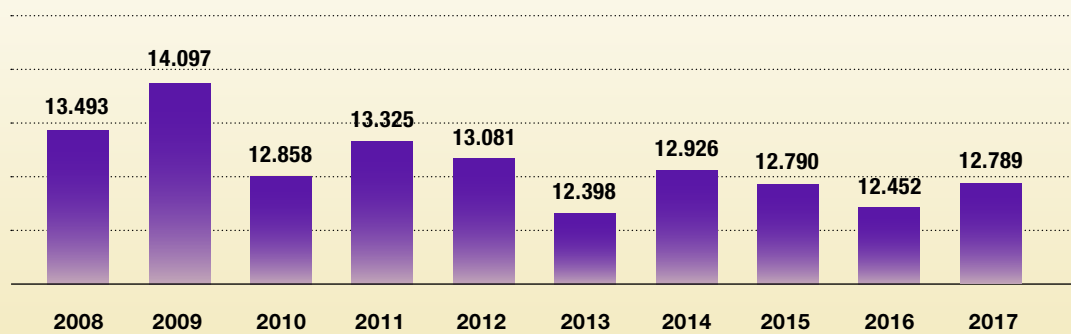

Font: Delegación del Gobierno para la Violencia de Género. Ministerio de Sanidad Asuntos Sociales e Igualdad.

La distribució territorial de les denúncies per violència masclista a l'Estat espanyol es concentra a Andalusia amb un 21,2% de totes les denúncies, seguida per la Comunitat de Madrid amb un 15,6%. Catalunya compta amb el 13,8% de les denúncies.

Àmbit de la parella

Nombre de denúncies per VM en l'àmbit de la parella. Catalunya

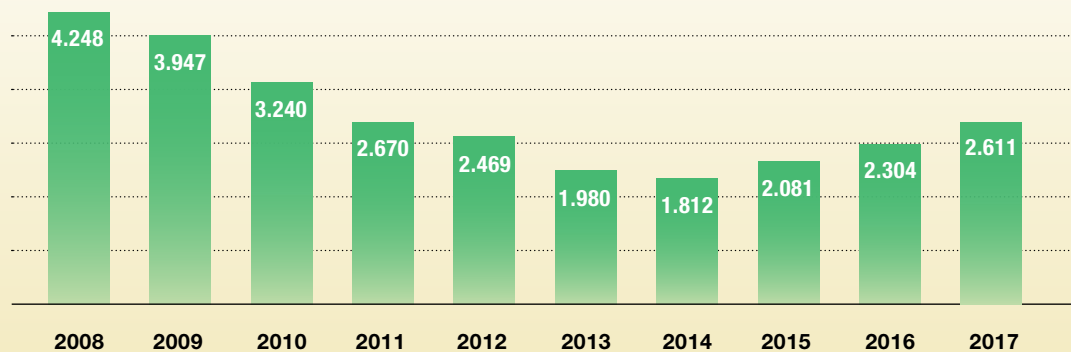

Font: Elaboració a partir de dades del Departament d'Interior

En l'àmbit de la parella, el nombre mitjà de denúncies per violència masclista en els darrers anys és de 13.021. L'any 2009 es van interposar un 8,2% més de denúncies que la mitjana de tots els anys.

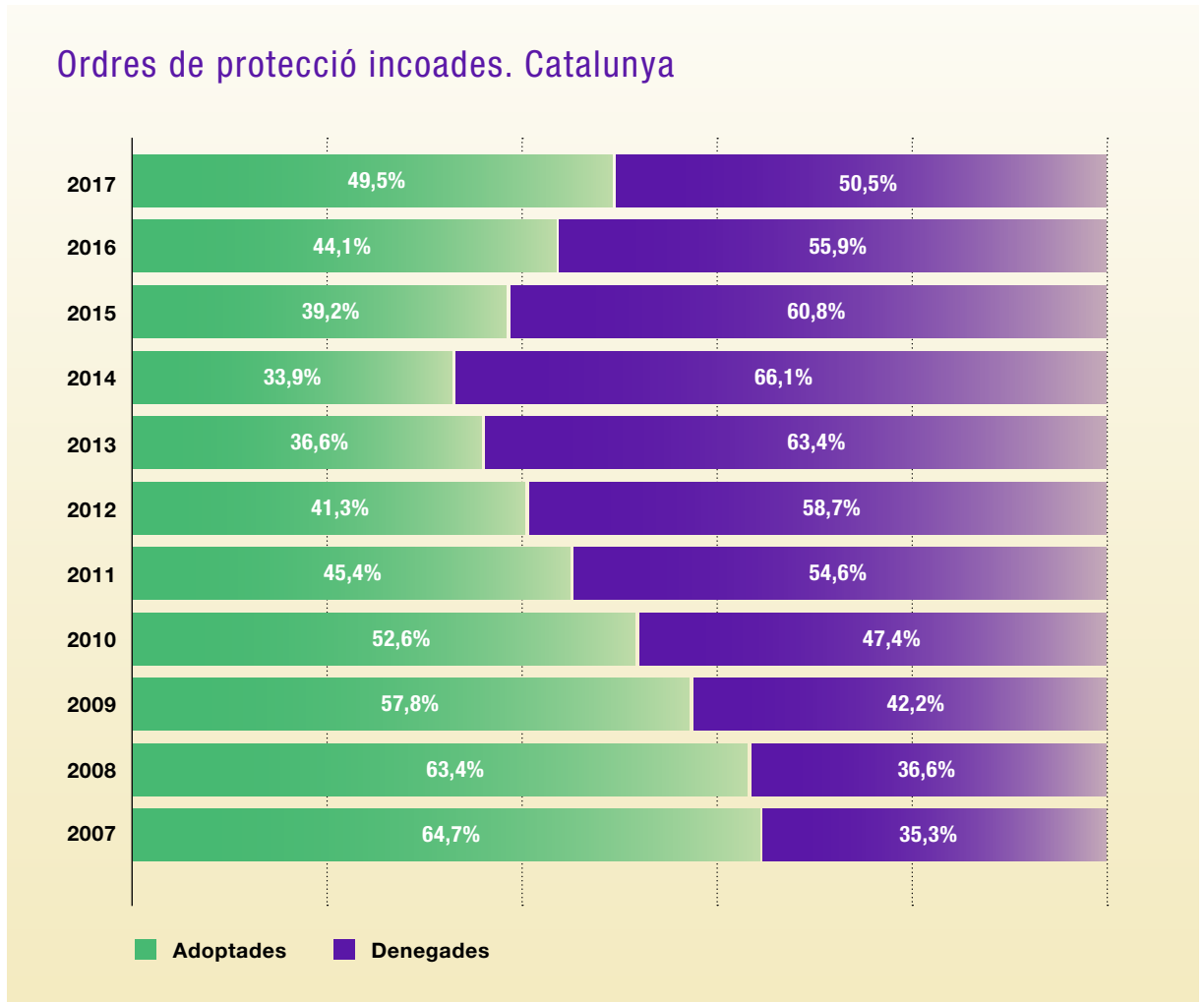
1.6. Ordres de protecció

Ordres de protecció adoptades per any. Catalunya

Font: Consell General del Poder Judicial.

El nombre mitjà anual de les ordres de protecció adoptades a Catalunya des de l'any 2008 és de 2.820.

Font: Consell General del Poder Judicial.

La proporció d'ordres de protecció adoptades ha fluctuat des de l'aprovació de la llei de VM. Va experimentar una davallada significativa l'any 2014 amb un 33,9% de les ordres de protecció incoades i se situa prop del 50% en l'actualitat.

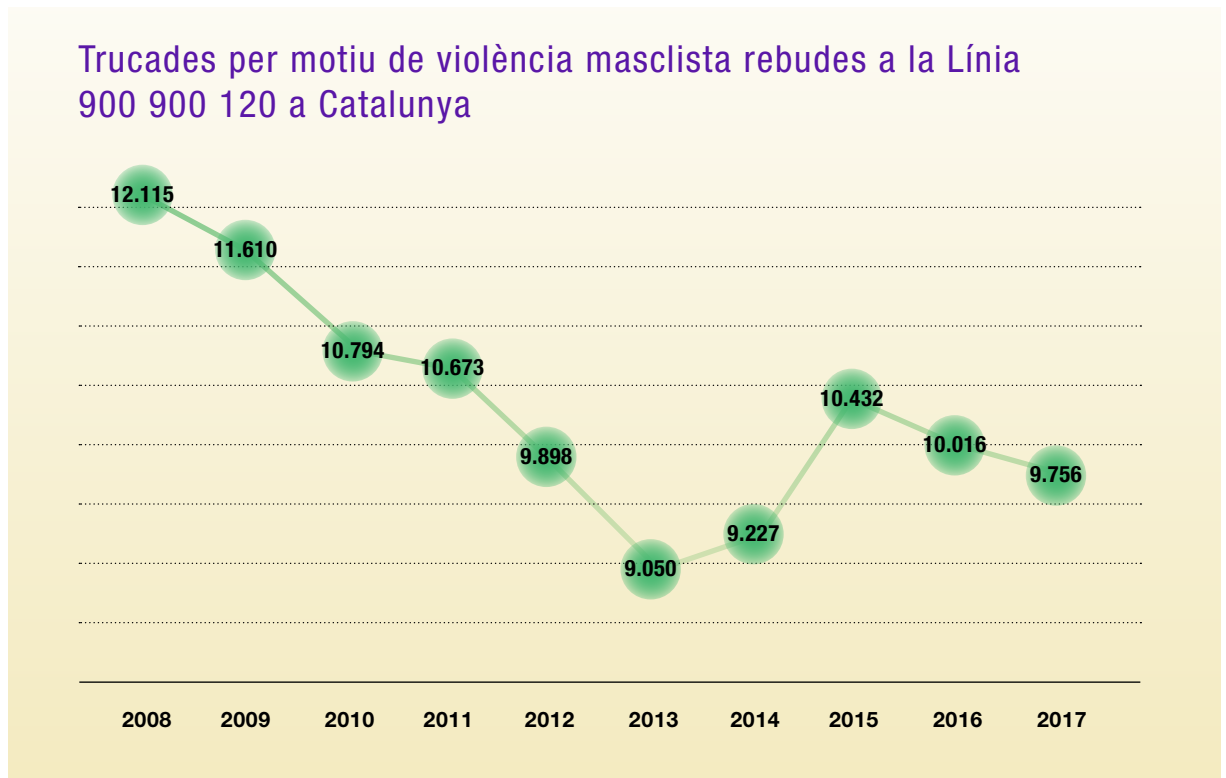
02

DADES SOBRE RECURSOS
I SERVEIS PÚBLICS
A LES DONES EN SITUACIÓ
DE VM

Des de 2008, any en que es va aprovar la llei 5/2008, s'han habilitat molts serveis i s'han creat recursos per tal d'erradicar la VM. En aquest sentit, la llei, en el seu article 54, defineix tota una Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral per a les dones en situació de VM i especifica tot un seguit de serveis dels quals es relacionen en aquest apartat les dades registrades pels mateixos serveis.

2.1. Telèfon 900 900 120

Total trucades per motiu de VM

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels informes anuals del telèfon 900 900 120

El nombre mitjà anual de trucades al telèfon 900 900 120 (telèfon d'atenció a les dones de l'Institut Català de les Dones) realitzades des del territori de Catalunya, en dels darrers 10 anys, és de 10.357, l'any 2017 ha estat de 9.756, un 6% menys que la mitjana dels darrers anys.

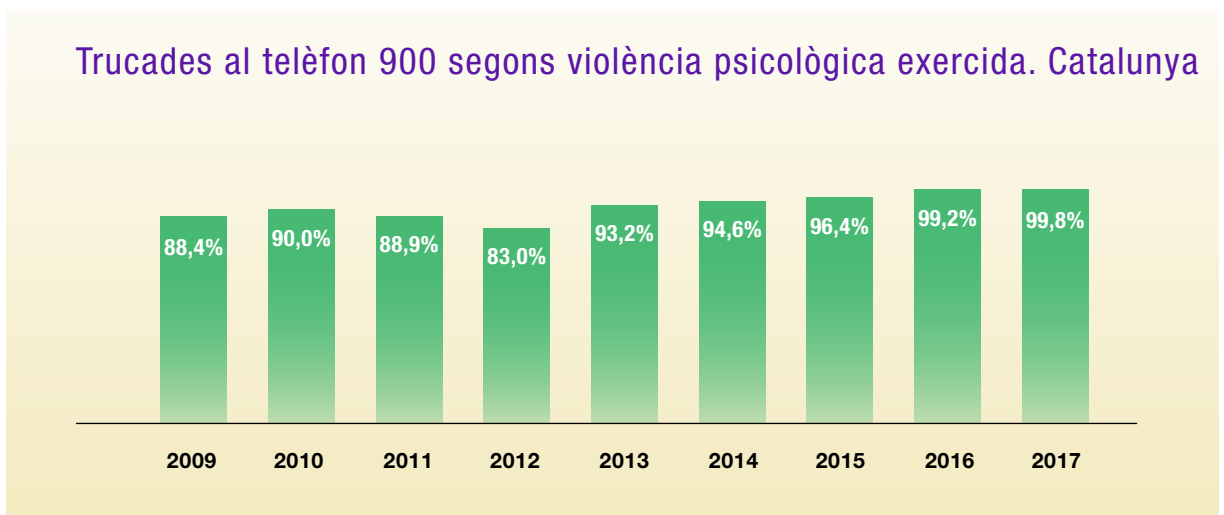
El nombre de trucades ha anat baixant al mateix temps que s'han habilitat nous serveis d'atenció a les dones al territori, com ara els SIAD's i els SIE's.

Trucades segons forma de violència exercida

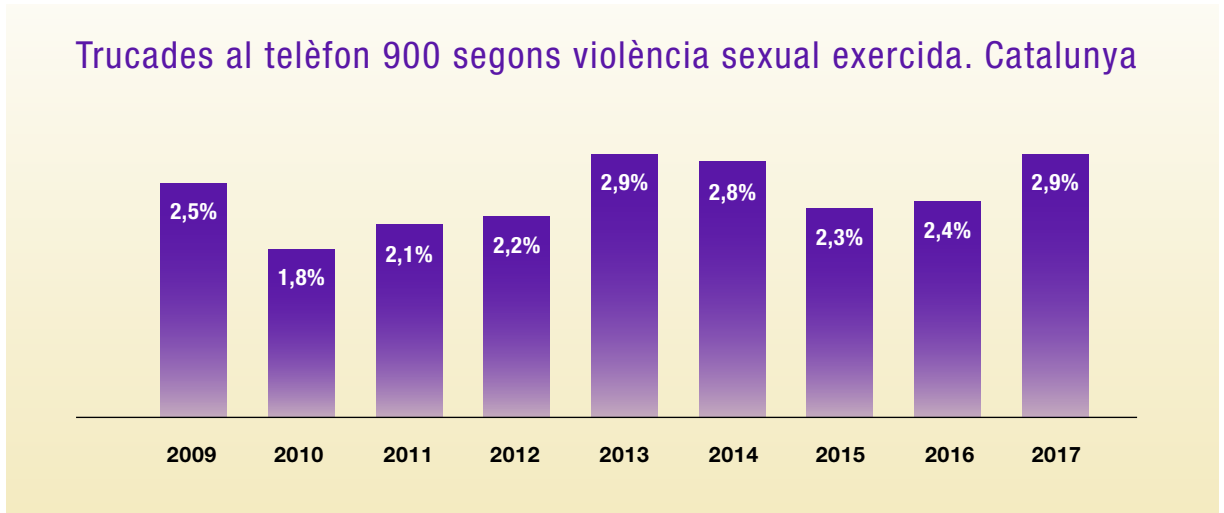
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels informes anuals del telèfon 900 900 120

La proporció mitjana de trucades al telèfon 900 900 120 en què s'ha referit violència física ha estat de 37,6% en els darrers anys.

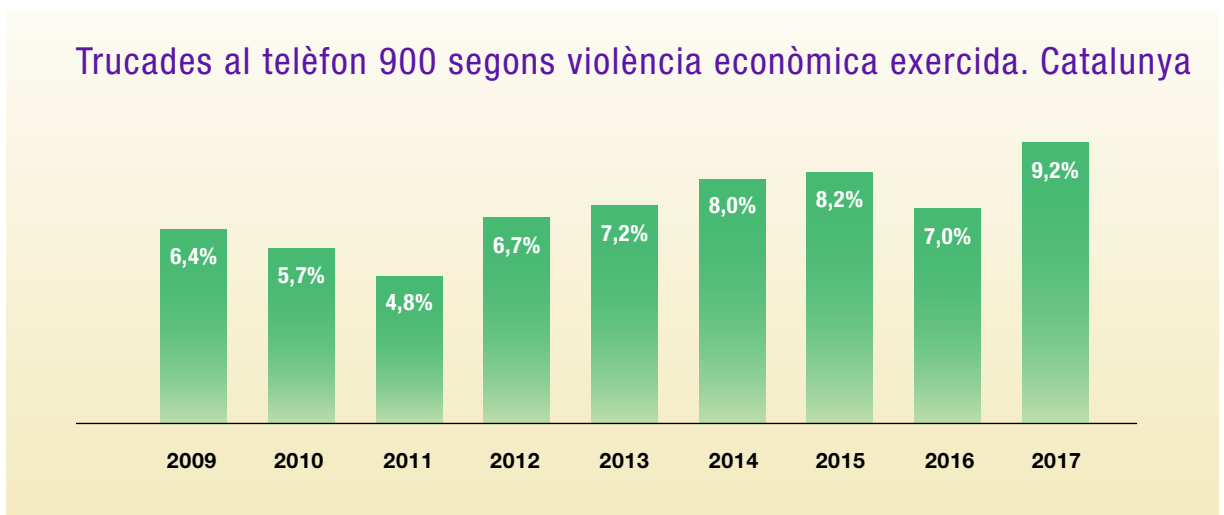
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels informes anuals del telèfon 900 900 120

La proporció mitjana de trucades al telèfon 900 900 120 en què s'ha referit violència psicològica ha estat de 92,6% fins a dia d'avui.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels l'informes anuals del telèfon 900 900 120

La proporció mitjana de trucades al telèfon 900 900 120 en què s'ha referit violència sexual ha estat de 2,4% els anys d'aplicació de la llei 5/2008.

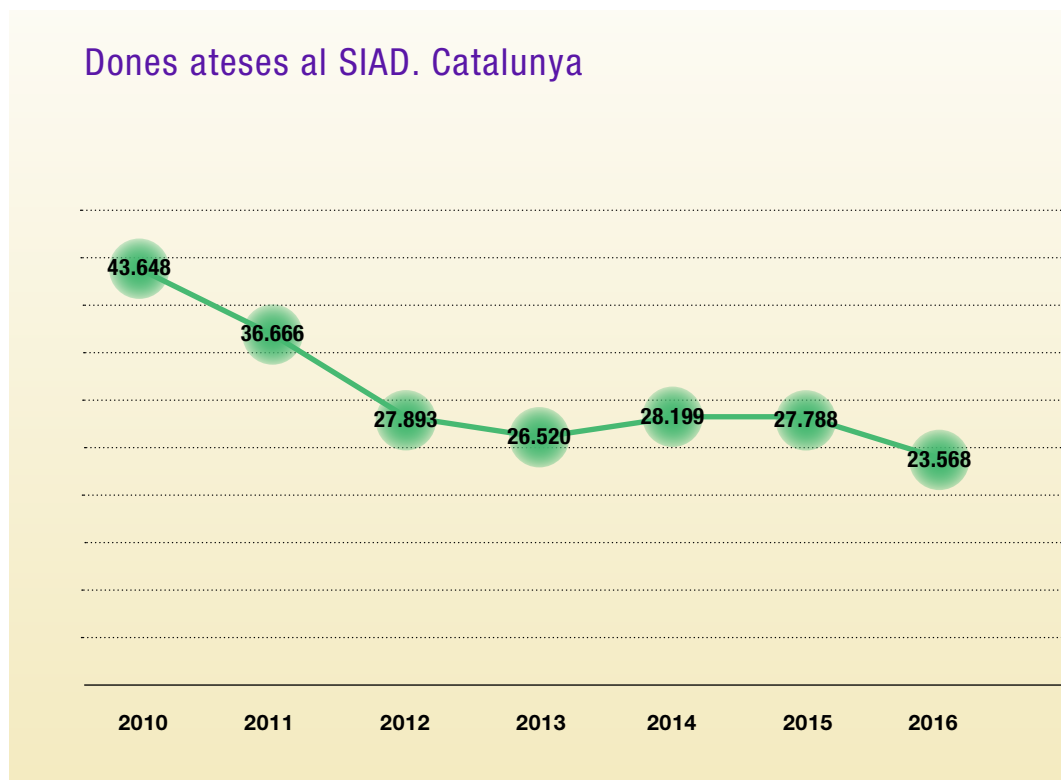

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels l'informes anuals del telèfon 900 900 120

La proporció mitjana de trucades al telèfon 900 900 120 en què s'ha referit violència econòmica ha estat de 7%.

2.2. Serveis d'informació i atenció a les dones

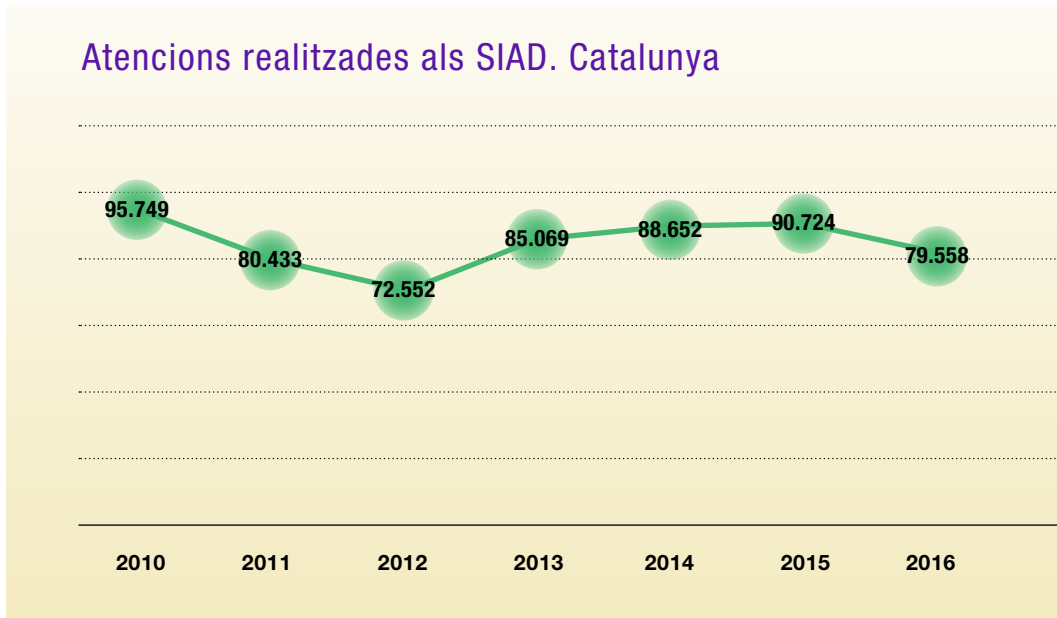
Els Serveis d'informació i atenció a les dones (SIAD d'ara en endavant) són serveis que proporcionen els municipis de més de 20.000 habitants i els Consells Comarcals i que en aquest moment se'n comptabilitzen 102. L'any 2009 es va començar amb 82 SIAD, l'any 2010 es va ampliar a 100 i el 2016 es van habilitar els dos darrers.

Font: Elaboració pròpia a partir de les memòries anuals dels SIAD's

El nombre mitjà de dones ateses als SIAD els darrers 7 anys ha estat de 30.612. L'any 2016 s'ha atès un 23% menys de dones que la mitjana de tots els anys.

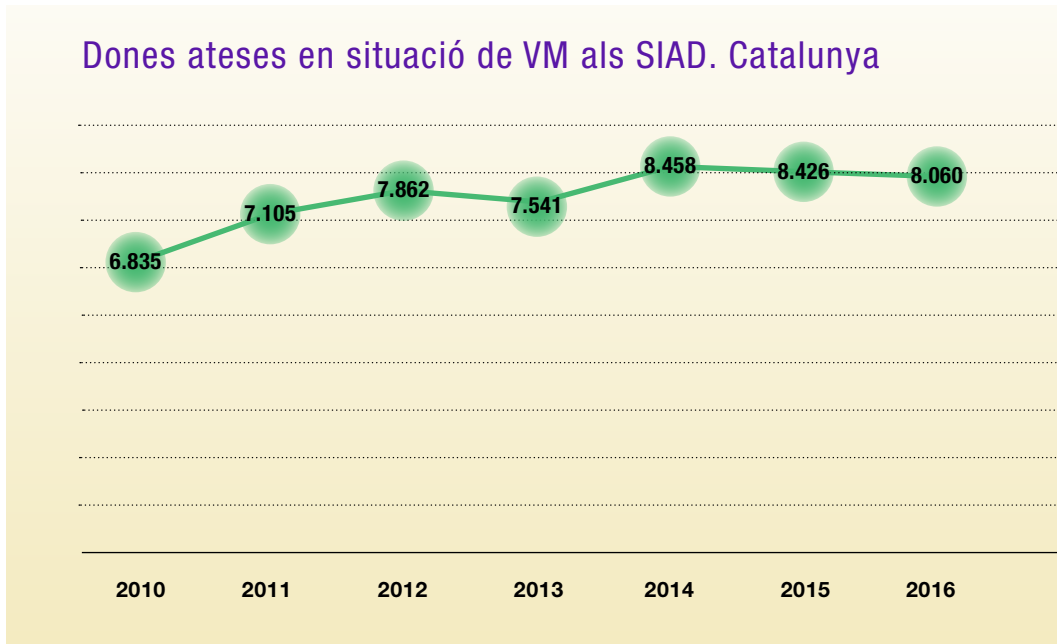
DADES SOBRE RECURSOS I SERVEIS PÚBLICS

Font: Elaboració pròpia a partir de les memòries anuals dels SIAD's *Dades estimades per al 2010.

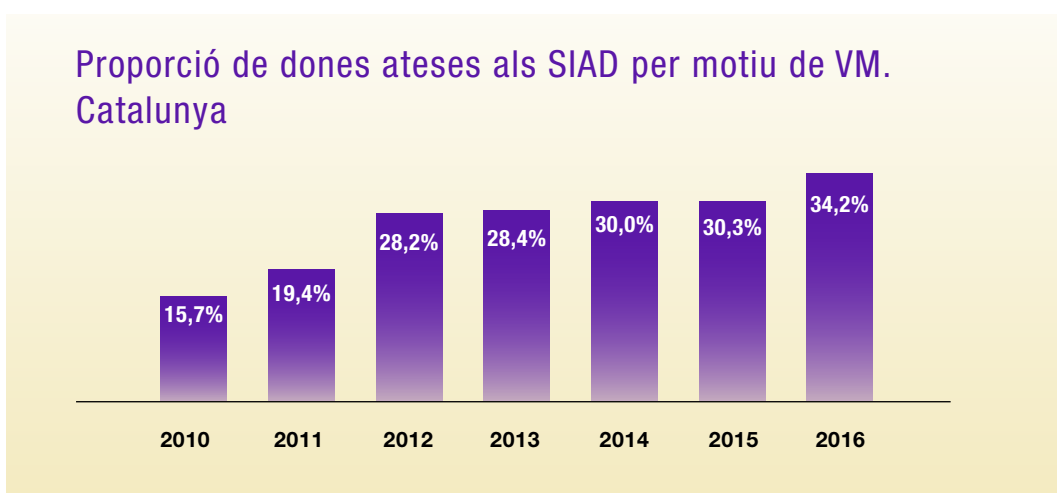
En quant al nombre total d'atencions anuals realitzades als Serveis d'Informació i Atenció a les Dones des de 2010 no segueix la mateixa evolució que el nombre de dones ateses, el que significa que una mateixa dona pot haver estat atesa en una o diverses ocasions.

DADES SOBRE RECURSOS I SERVEIS PÚBLICS

Font: Elaboració pròpia a partir de les memòries :

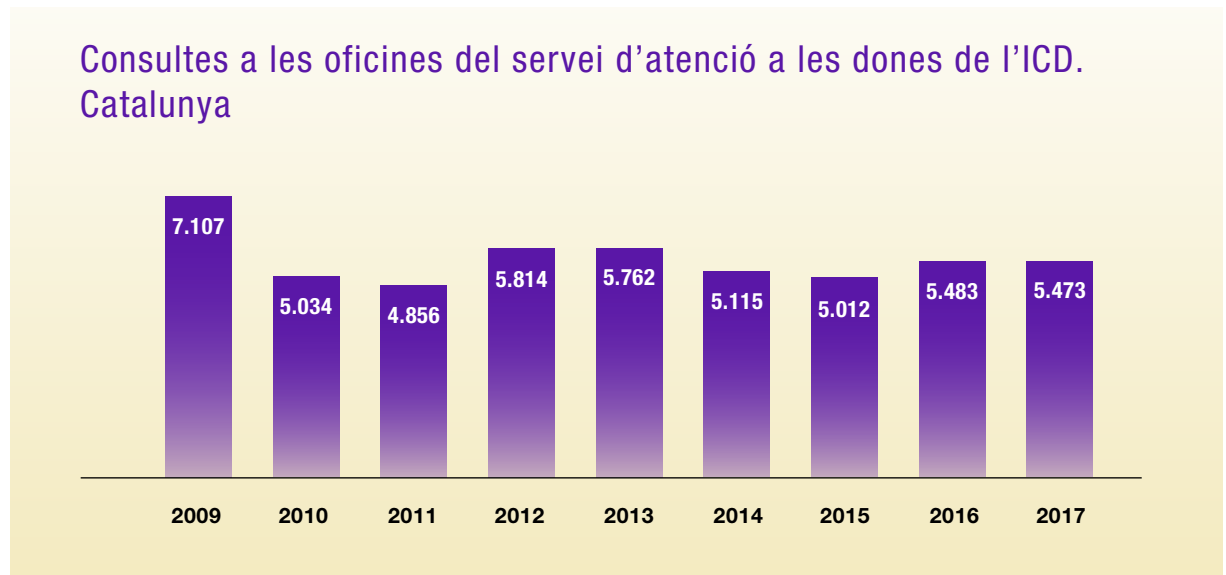
En el cas de les dones ateses per motiu de VM la tendència s'inverteix: s'ha passat de 6.835 dones el 2010 a 8.060 el 2016, un 15% més.

Font: Elaboració pròpia a partir de les memòries anuals dels SIAD's

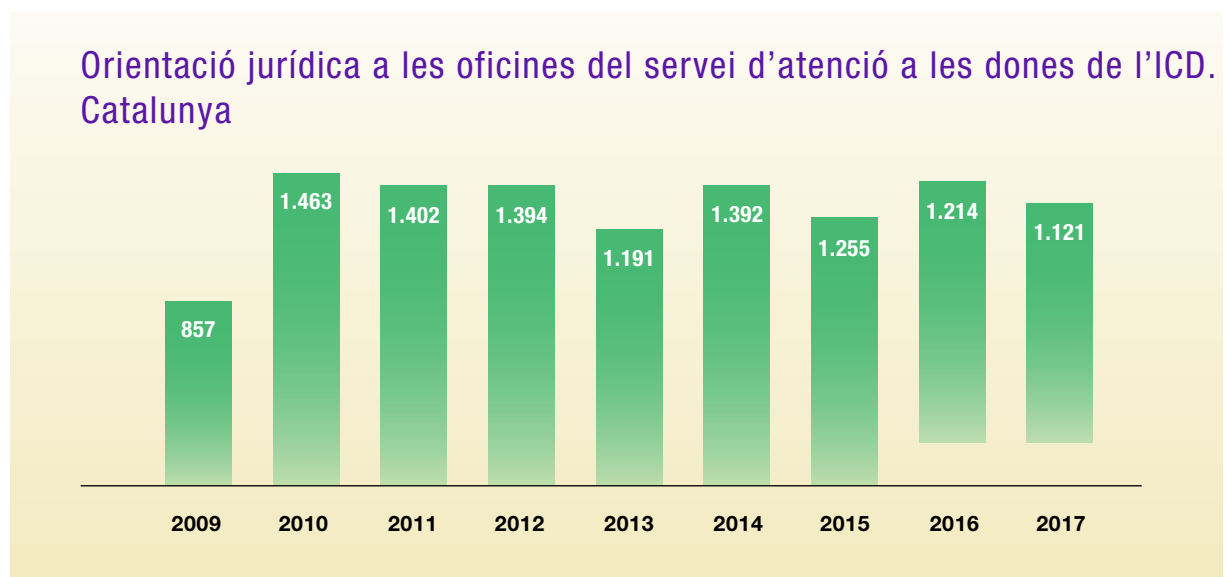
El % de dones ateses per motiu de VM respecte del total de dones ateses als SIAD ha anat augmentant progressivament en els darrers anys, situant-se en un 34,2%, el darrer any registrat.

2.3. Oficines d'atenció a les dones de l'ICD

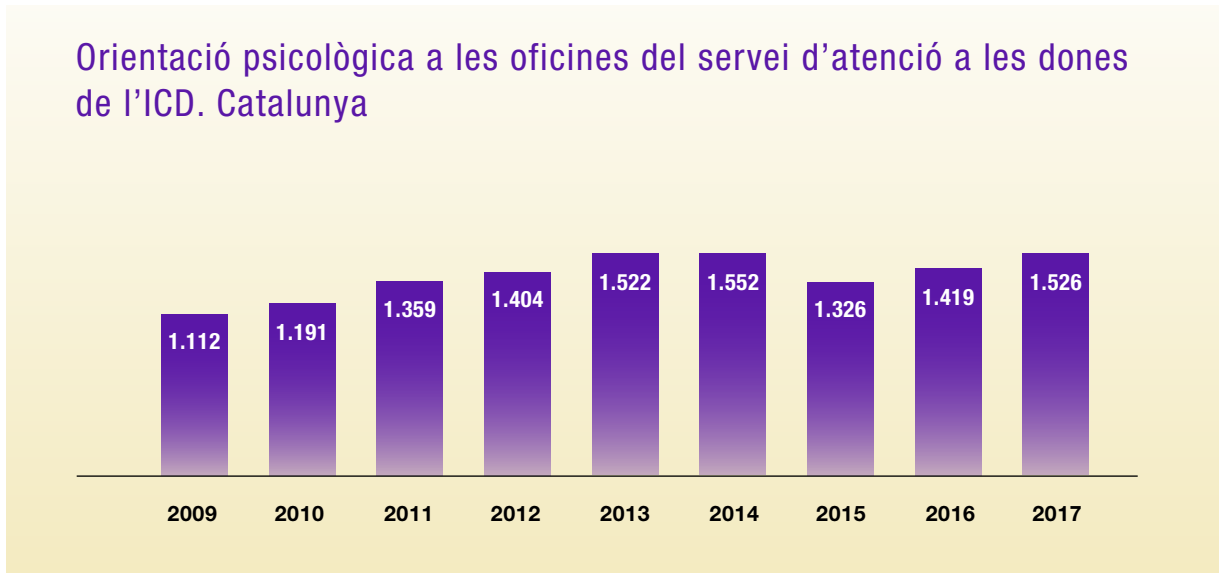
Font: Elaboració pròpia a partir de les memòries d'activitats de l'Institut Català de les Dones

El nombre mitjà de consultes anuals fetes a les oficines de l'ICD des de l'any 2009 fins a l'actualitat és de 5.517.

Font: Elaboració pròpia a partir de les memòries d'activitats de l'Institut Català de les Dones

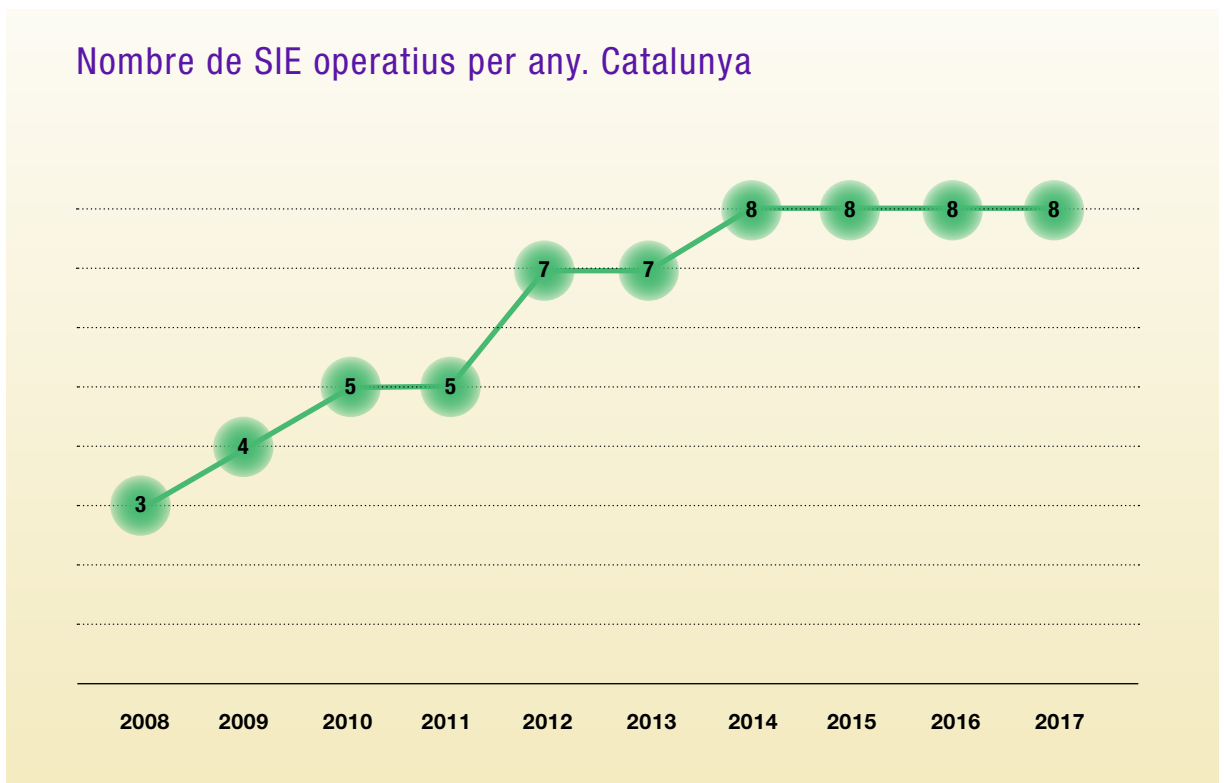
El nombre mitjà de serveis d'orientació jurídica a les oficines de l'ICD des de 2009 fins a dia d'avui, és de 1.254.

Font: Elaboració pròpia a partir de les memòries d'activitats de l'Institut Català de les Dones

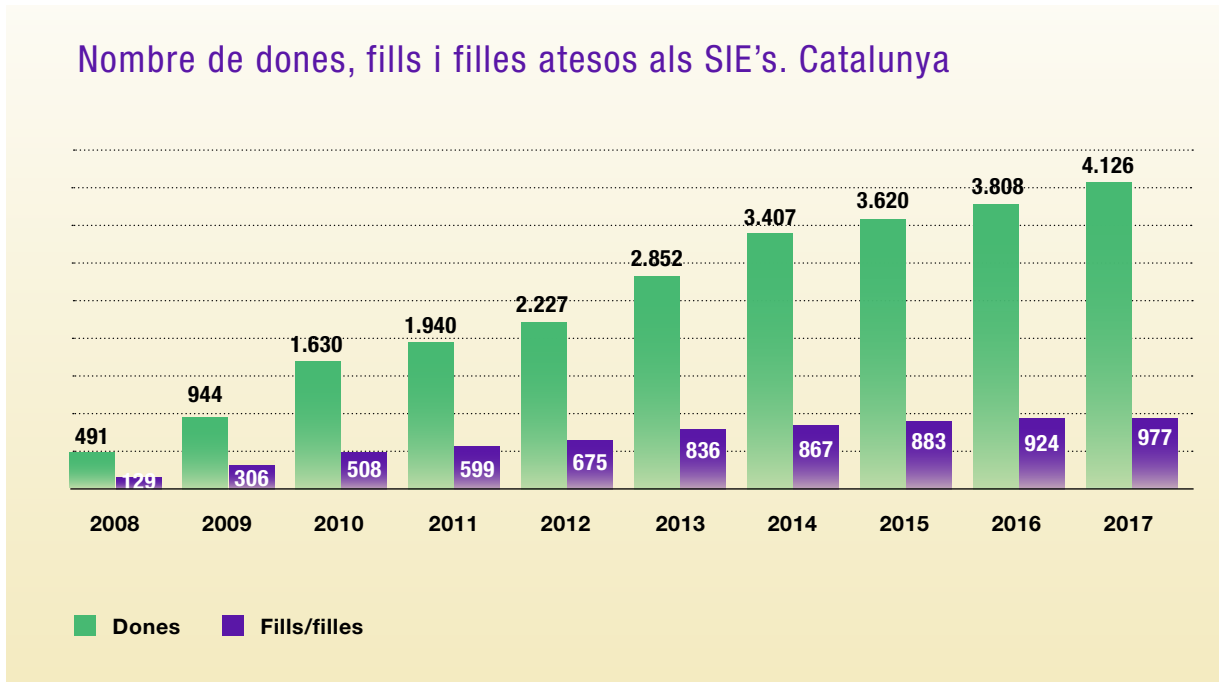
El nombre mitjà de serveis d'orientació psicològica a les oficines de l'ICD dels anys de 2009 a 2017 és de 1.379 atencions anuals.

2.4. Serveis d'informació especialitzada

Font: Direcció General de Famílies del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

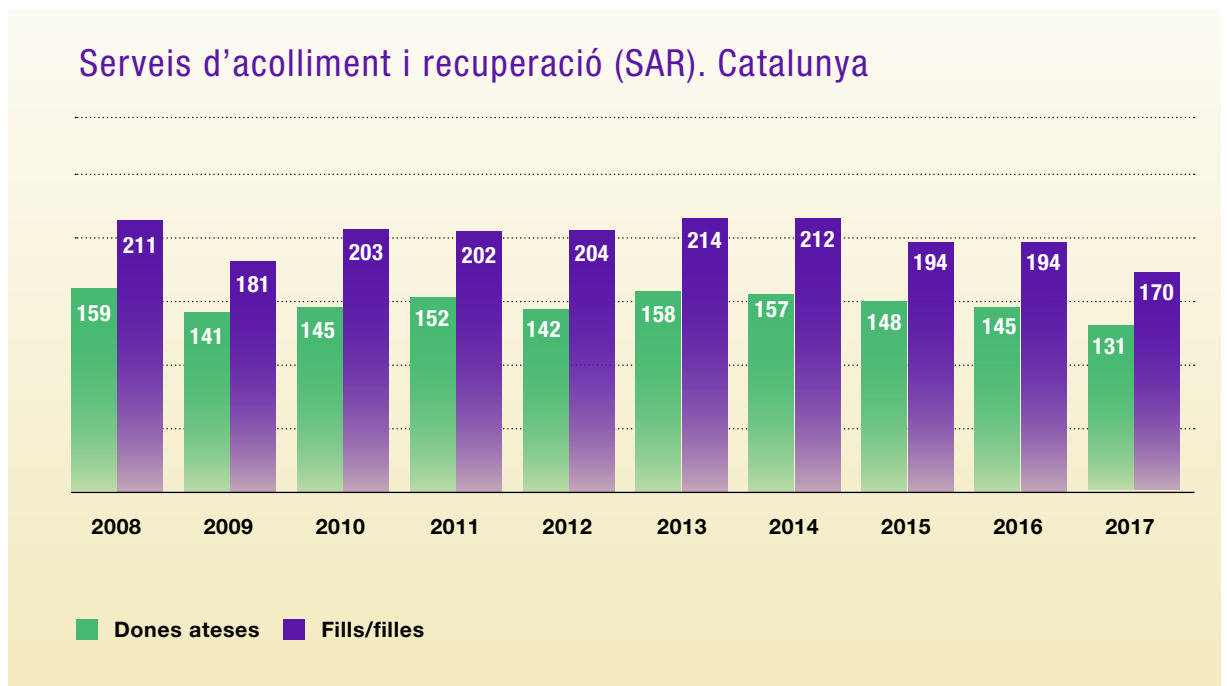
El nombre de Serveis d'Informació Especialitzada (SIE) operatius ha anat augmentant des de l'aprovació de la llei de violència. I en els darrers quatre anys s'ha mantingut estable.

Font: Direcció General de Famílies del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

El nombre de dones ateses als SIE's ha anat augmentant progressivament en els darrers anys i el nombre de fills atesos no ha experimentat un augment tant significatiu, però també ha augmentat.

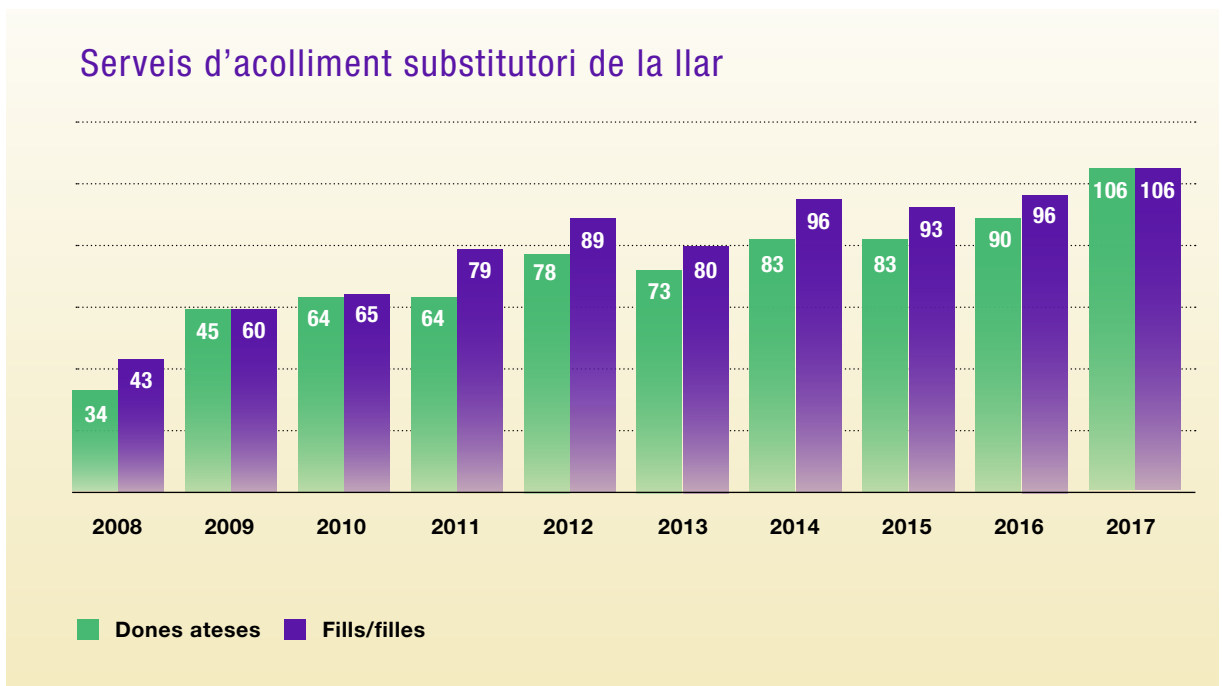
2.5. Serveis d'acolliment i recuperació de la VM

Font: Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Els Serveis d'acolliment i recuperació (SAR) de les famílies en situació de VM han atès anualment, des de l'aprovació de la llei, un nombre constant de dones, filles i fills.

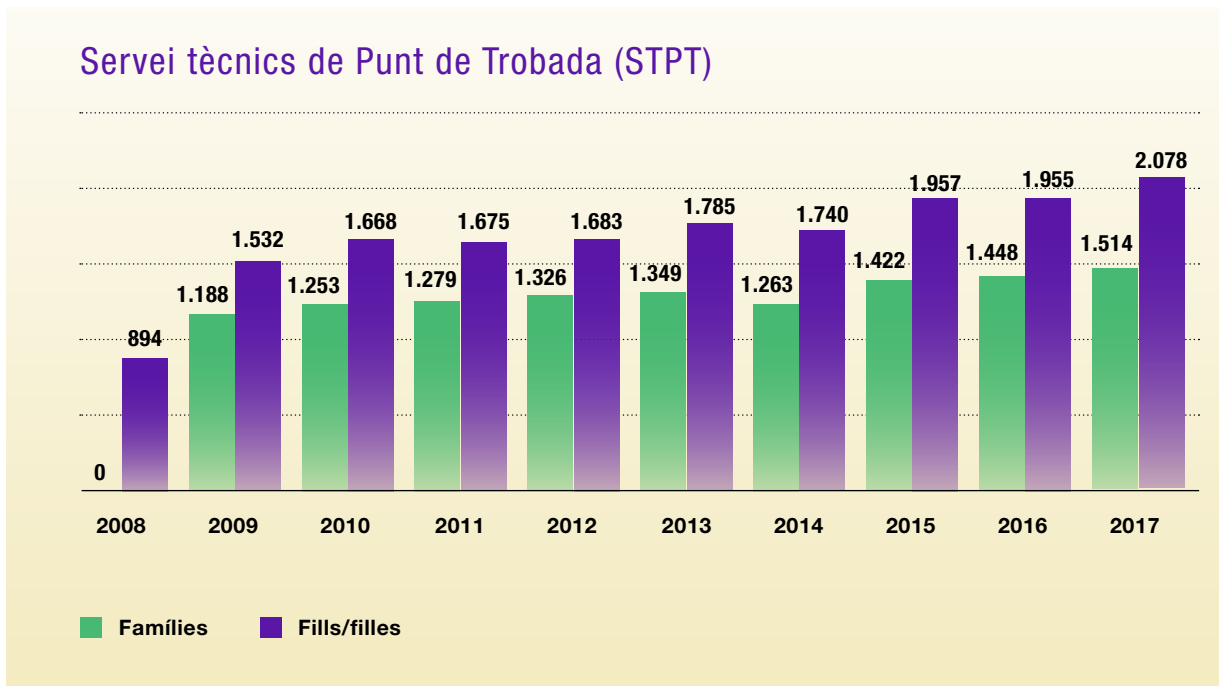
2.6. Serveis d'acolliment substitutori de la llar

Font: Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Els serveis d'acolliment substitutori de la llar en famílies víctimes de VM han atès un nombre progressiu de dones, filles i fills fins al dia d'avui, en què el nombre de persones ateses s'ha anat estabilitzant.

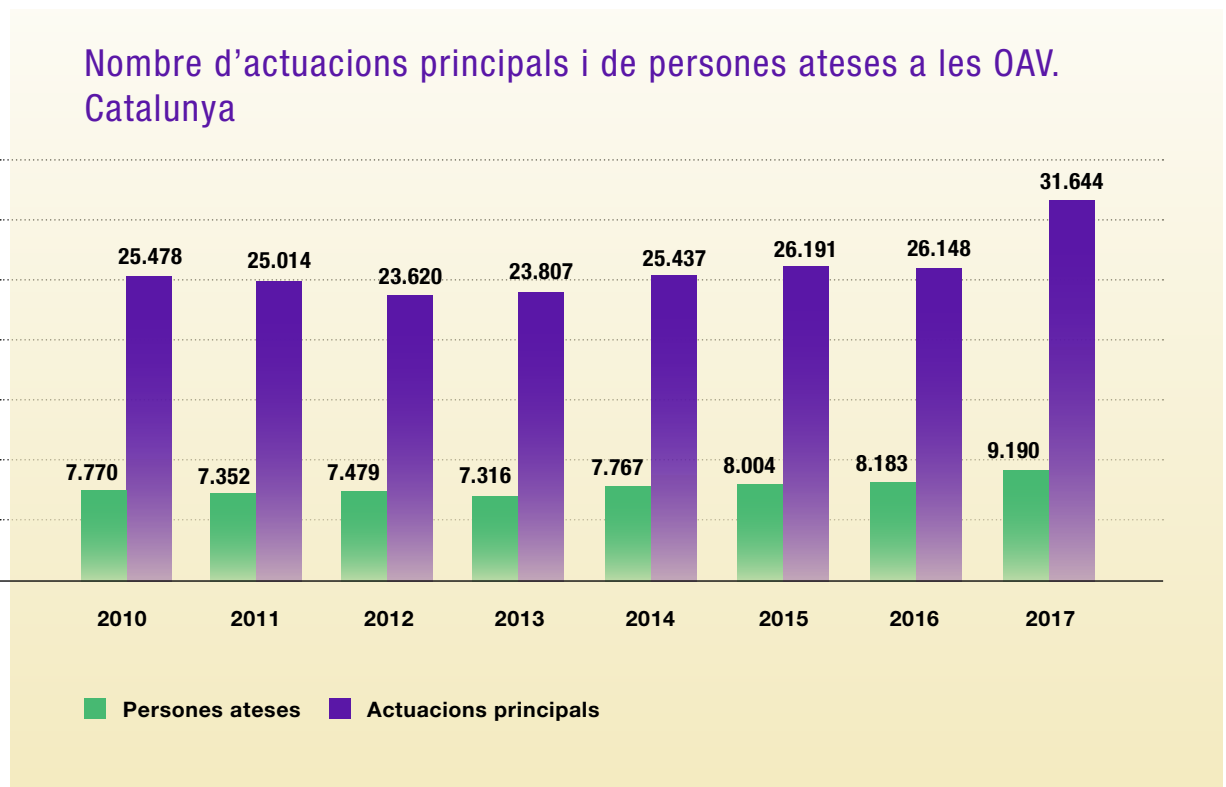
2.7. Servei tècnics de Punt de Trobada

Font: Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

El nombre de filles i fills en situació de VM, ateses als STPT, ha passat de 894 l'any 2008 a 2.078 l'any 2017, augmenten un 57% en nou anys. Pel que fa al nombre de famílies, ha passat de 1.188 el 2009 a 1.514 el 2017, any en què l'augment ha estat del 21%.

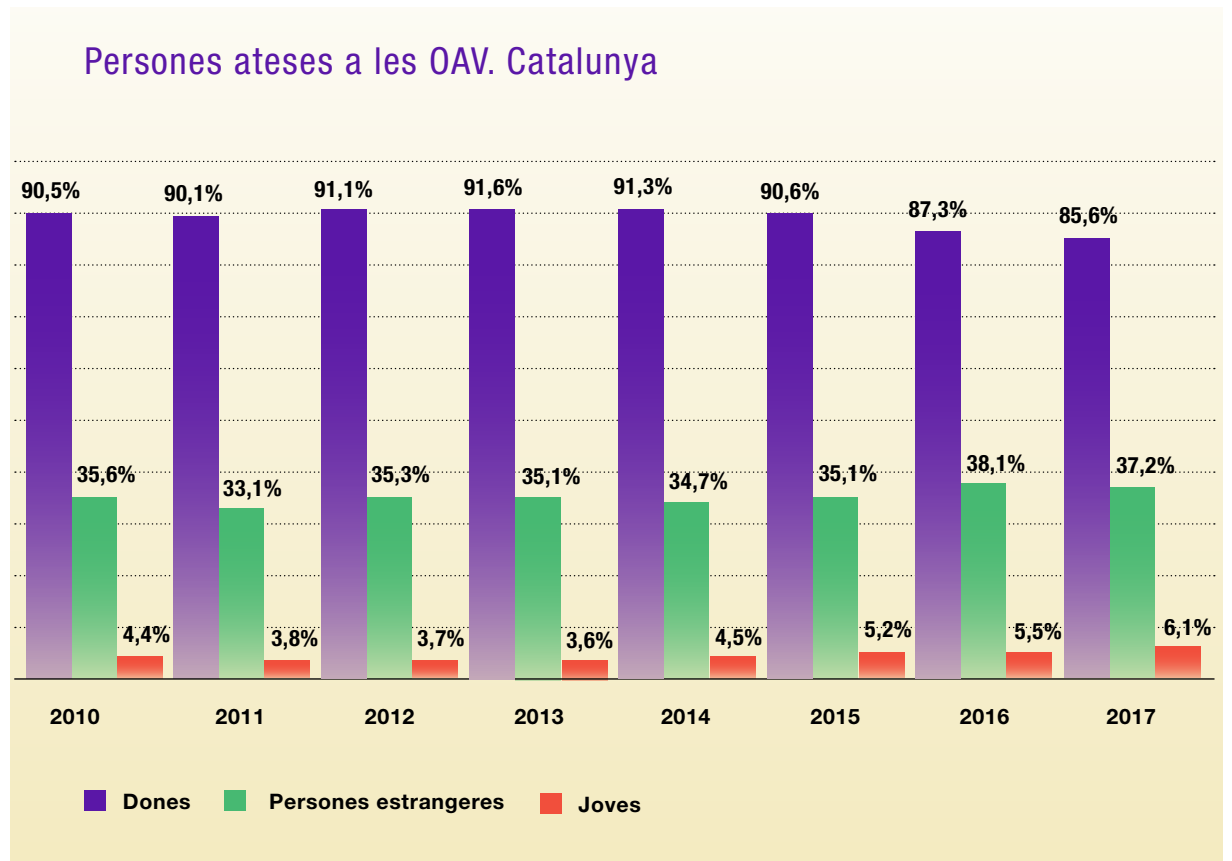
2.8. Oficines d'atenció a la víctima

Font: Departament de Justícia

El nombre total d'actuacions* principals a les Oficines d'atenció a la víctima (OAV) del Departament de Justícia ha anat augmentant en els darrers anys situant-se en el seu valor màxim l'any 2017 amb 31.644 i el nombre de persones ateses en 9.190.

* Les actuacions inclouen primeres acollides, informacions, assessoraments generals o jurídics, seguiments, intervencions psicològiques, acompanyaments a judici, actuacions indirectes i de mesures de protecció.

Font: Departament de Justícia

Pel que fa a les persones ateses a les OAV, l'any 2017, de les 9.190 víctimes ateses, el 85,6% van ser dones, el 37,2% persones estrangeres i el 6,1% joves.

